

Sygn. akt VII Ka 472/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 czerwca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Częstochowie VII Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Rafał Olszewski

Sędziowie: SSO Beata Jarosz (spr.)

SSO Agnieszka Radojewska

Protokolant: sekr. sądowy Klaudia Musiał

przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej Częstochowa – Północ w Częstochowie Zbigniewa Jelonka

po rozpoznaniu w dniu 20 czerwca 2018 r. sprawy

M. K. (1) c. A. i Z., ur. (...) w J.

oskarżonej o czyny z art. 286 § 1 kk i art. 297 § 1 kk i art. 270 § 1 kk przy zast. art. 11 § 2 kk

na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Częstochowie

z dnia 5 marca 2018 r. , sygn. akt IV K 735/17

orzeka:

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Częstochowie.

Sygn. akt VII Ka 472/18

UZASADNIENIE

M. K. (1) została oskarżona o to, że:

w okresie od 4 do 11 marca 2009 r. w C. działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej wspólnie i w porozumieniu z A. M. i T. M. w związku z pożyczką gotówkową udzielaną przez (...)w K. na nazwisko S. B. wprowadziła pracownika banku w błąd co do osoby pożyczkobiorcy oraz zdolności kredytowej pożyczkobiorcy w ten sposób, iż wykorzystując działalność Otwartego (...) Kredytowego T. M. pośredniczącego w udzielaniu pożyczek przez (...) w K. przedłożyli do akceptacji przez bank umowę pożyczki, zawierającą podrobiony rzez nieustaloną osobę podpis S. B. oraz podrobione przez nieustaloną osobę zaświadczenie o dochodach osiągniętych przez S. B. w firmie (...) wskutek czego doprowadzili (...)w K. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 20 000 złotych, którą to kwotę polecono przekazać na konto bankowe należące do M. K. (1);

tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k.

Wyrokiem z dnia 5 marca 2018 r. w sprawie sygn. akt IV K 735/17 Sąd Rejonowy w Częstochowie:

1. oskarżoną M. K. (1) uniewinnił od dokonania zarzucanego jej czynu;

2. na podstawie art. 632 pkt. 2 k.p.k. kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

Apelację od powyższego wyroku wniósł Prokurator zaskarżając wyrok w całości na niekorzyść oskarżonej M. K. (1), zarzucając mu:

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na treść tego orzeczenia poprzez odmówienie wiarygodności zeznaniom A. M. wskazującym na współudział oskarżonej M. K. (1) w dokonaniu zarzuconego jej czynu i przyjęciu, że zgromadzone dowody nie pozwalają na wykazanie, że M. K. (1) swoją świadomością obejmowała przestępczy proceder, podczas gdy zeznania A. M. należy uznać za wiarygodne, gdyż świadek konsekwentnie w swoich zeznaniach wskazywała na współudział M. K. (1), a nadto znajdują one oparcie w historii rachunku bankowego M. K. (1), z której wynika, że na ten rachunek wpłynęła cała kwota z udzielonego kredytu to jest 20.000 zł, a nie jedynie rzekomy dług, który A. M. posiadała względem M. K. (1) w kwocie 4.000 zł

W konkluzji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Częstochowie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Kontrola odwoławcza zainicjowana apelacją Prokuratora skutkowałą koniecznością uchylenia zaskarżonego wyroku - jako wydanego przedwcześnie - i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Częstochowie. Uznać jednakże należy, iż można podzielić argumentację oskarżyciela publicznego jedynie w części, o czym będzie mowa w dalszej części uzasadnienia.

W pierwszej kolejności stwierdzić należy, iż Prokurator koncentruje się na wykazaniu, iż Sąd Rejonowy dokonał nieprawidłowej oceny dowodów w sprawie, co w konsekwencji doprowadziło do błędów w ustaleniach faktycznych. Z jednej strony wskazuje bowiem na błędną ocenę zeznań A. M., z drugiej zaś na błędne wnioski Sądu Rejonowego co do okoliczności przesłania na konto M. K. (1) kwoty 19.000 zł.

Sąd Okręgowy w Częstochowie podziela stanowisko Sądu Rejonowego, że same zeznania A. M. nie mogą być podstawą ustaleń faktycznych odnośnie udziału M. K. (1) w zarzucanym jej czynie, a to z uwagi na istnienie znaczących różnic w wersji zdarzeń podawanych przez A. M. na przestrzeni całego postępowania. Jednakże, nie można przy tym bagatelizować faktu, że szkielet jej twierdzeń pozostał na przestrzeni postępowania nienaruszony – tzn. A. M. twierdziła, że w przestępczy proceder była zaangażowana także M. K. (1). O zaangażowaniu M. K. (1) w przestępczy proceder świadczy sama okoliczność, że to właśnie na konto oskarżonej, a nie innej osoby wpłynęła kwota 19 000 zł tytułem pożyczki rzekomo udzielonej S. B.. Zgodzić się należy, że stanowiskiem Prokuratora, iż przelanie takiej kwoty na konto M. K. (1) w sytuacji, gdy ta ostatnia miała wierzytelność wobec A. M. jedynie na kwotę 4000 zł w oczywisty sposób wymagało uprzedniego porozumienia A. M. z M. K. (1). W razie braku takiego porozumienia A. M. nie miałyby bowiem żadnej gwarancji, że M. K. (1) przekaże jej pozostałą kwotę wynoszącą przecież aż 15 000 zł. A. M. nie miałyby przecież żadnej podstawy prawnej do domagania się powyższej kwoty od M. K. (1). Niewiarygodnie brzmią wyjaśnienia oskarżonej M. K. (1), że sama ustaliła dane pożyczkodawcy w oparciu o przelew, a następnie udała się do niego, a mimo to nie jemu, lecz A. M., bez żadnej podstawy prawnej przekazała kwotę aż 15 000 zł. Dodać zresztą należy, że S. B. w żadnych swych zeznaniach nie potwierdził by M. K. (1) przybyła do jego miejsca zamieszkania i by to od niej dowiedział się o pożyczce. Przeciwnie wskazuje, że o pożyczce dowiedział się od swej siostry ciotecznej (k.15). Wskazuje to jednoznacznie, że A. M. weszła wcześniej w porozumienie z M. K. (1), której rola co najmniej sprowadziła się do pomocnictwa w dokonaniu oszustwa poprzez udostępnienie swojego konta bankowego, a następnie wypłaty pieniędzy i przekazaniu ich sprawcy czynu - A. M..

Przypomnieć należy, że zgodnie z treścią art. 18 § 3 k.k. odpowiada za pomocnictwo, kto w zamiarze, aby inna osoba dokonała czynu zabronionego, swoim zachowaniem ułatwia jego popełnienie, w szczególności dostarczając narzędzie, środek przewozu, udzielając rady lub informacji. Niewątpliwie udostępnienie swego konta bankowego sprawcom oszustwa celem przelania na to konto pieniędzy z dokonanego przestępstwa, a następnie ich wypłata i

przekazanie sprawcom stanowi ułatwienie popełnienia przestępstwa w rozumieniu art. 18 § 3 k.k. Stroną podmiotową pomocnictwa jest umyślność zarówno w postaci zamiaru bezpośredniego, jak i ewentualnego. Podnieść należy, że wprowadzie przestępstwo określone w art. 286 § 1 k.k. jako charakteryzujące się celem działania, należy do tzw. przestępstw kierunkowych, co oznacza, że mogą być popełnione wyłącznie z zamiarem bezpośrednim, to jednak w wypadkach ich form zjawiskowych określonych w art. 18 § 3 k.k. wystarczające jest wykazanie po stronie współdziałającego pomocnika zamiaru ewentualnego. OSNKW 2014/2/15, LEX nr 1388228, Prok.i Pr.-wkl. 2014/1/12, Biul.SN 2014/2/18.

Istotą pomocnictwa jako niesprawczego współdziałania w popełnieniu czynu zabronionego jest to, że zachowanie bezpośredniego wykonawcy nie wpływa na zakres odpowiedzialności pomocnika. Udzielający pomocy musi obejmować świadomością to, że podejmując określone czynności lub nie wykonując ciążącego na nim obowiązku niedopuszczania do popełnienia czynu zabronionego, oraz to, że czyni to w odniesieniu do konkretnego, scharakteryzowanego w odpowiednim przepisie części szczególnej lub w przepisie pozakodeksowym czynu zabronionego, a także w odniesieniu do indywidualnie oznaczonej osoby bezpośredniego wykonawcy. W konsekwencji musi on obejmować świadomością zarówno prawną charakterystykę czynu zabronionego, którego popełnienie ma zamiar ułatwić, oraz mieć świadomość znaczenia swojego zachowania (działania lub zaniechania), w tym w szczególności tego, że stanowi ono ułatwienie popełnienia czynu zabronionego przez inną osobę (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2013 r., III KK 184/13, OSNKW 2014, z. 2, poz. 15). Pomocnik nie musi natomiast znać takich szczegółów jak na kogo ma być wystawiona umowa pożyczki, jakie inne osoby współdziałają itp. Dla oceny zachowania M. K. (1) istotnym jest, że wiedziała ona czym zajmuje się A. M. (pośrednictwem w udzielaniu kredytów) oraz jak słusznie zauważa Prokurator musiała wejść w porozumienie z A. M. co do tego, że zostanie na jej konto przelana kwota znacznie odbiegająca od wierzytelności jaką miała od A. M., oraz że różnicę przekaże A. M.. W ocenie Sądu Okręgowego te okoliczności są wystarczające dla rozważenia przypisania jej udziału w oszustwie w formie pomocnictwa przynajmniej w zamiarze ewentualnym. Warto wskazać, że oskarżona na rozprawie przyznała się do popełnienia zarzucanego jej czynu i wносиła o „umożliwienie jej naprawienia szkody”. (k.646v.).

Dodatkowo, Sąd Okręgowy po dokonaniu analizy akt niniejszej sprawy, sygnalizuje, iż zgodnie z obowiązującymi przepisami art. 202 § 5 k.p.k. opinia biegłych psychiatrów powinna zawierać stwierdzenia dotyczące zarówno poczytalności oskarżonego w chwili popełnienia zarzucanego mu czynu, jak i jego aktualnego stanu zdrowia psychicznego, a zwłaszcza wskazanie, czy stan ten pozwala oskarżonemu na udział w postępowaniu i na prowadzenie obrony w sposób samodzielny i rozsądny, a w razie potrzeby także stwierdzenia co do okoliczności wymienionych w art. 93b Kodeksu karnego. Biorąc zaś pod uwagę, że opinie sądowo-psychiatryczna wobec M. K. (1) została wydana przez biegłych w dniu 21 grudnia 2009 r. (k.139-141) czyli na podstawie poprzednio obowiązujących przepisów, gdzie ustawodawca nie dokonywał tego doprecyzowania, a także wobec tego, iż nie można stwierdzić kategorycznie w oparciu o treść aktualnej opinii – czy oskarżona może w sposób „samodzielny i rozsądny” brać udział w postępowaniu przez sądem - Sąd Rejonowy winien zbadać, czy nie należałoby opinii odnośnie udziału oskarżonej w postępowaniu – w tym zakresie, uzupełnić, ewentualnie także bez dodatkowo badania oskarżonej.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Okręgowy orzekł jak we wstępie na podstawie art. 437 § 1 i 2 k.p.k.